

ΜΕΓΑΛΗ
ΟΡΘΟΔΟΞΗ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΤΟΜΟΣ 3

Άνσελμος - Βαρθολομαίος άγιος

Εστρατηγικές
εκδόσεις

τα κηρύγματα των κληρικών και λαϊκών ιεροκρητύκων, αλλά και από τα σχετικά εκκλησιαστικά έντυπα πνευματικής οικοδομής, που εκδίδονται κυρίως από παραεκκλησιαστικές οργανώσεις. Χρησιμοποιείται από τον λαό για να δηλώσει τον διάβολο, είτε κάποιον άνθρωπο με σατανικό τρόπο σκέψης και κακία παρομιώδης, για να βλασηφύσει χωρίς να προσβάλει απευθείας τα θεία, σε παρομιώδεις εκφράσεις, οι οποίες κάποτε έχουν παρθεί από κείμενα της ΚΔ, αλλά και σε σχετικές με την Αποκάλυψη και τη Δευτέρα Παρουσία λαϊκές θρησκευτικές και μεταφυσικές παραδόσεις.

Σύμφωνα με τις σχετικές μεταφυσικές αντιλήψεις του λαού μας, που έχουν δημιουργηθεί κατ' επίδραση της εκκλησιαστικής και λαϊκής θρησκευτικής φιλολογίας που προαναφέρθηκε, ο Αντίχριστος ταυτίζεται με τον διάβολο, και θα εμφανιστεί κατά τη «συντέλεια του κόσμου» μεταμορφωμένος, με ένα δοχείο με νερό, από το οποίο θα προσφέρει στους διψασμένους ανθρώπους για να πιούν και να ξεδιψάσουν, υπό τον όρο ότι αυτοί θα δέχονται να τους σημαδεύει με τη σφραγίδα του («να τους βουλώνει με τη βούλα του»). Όσοι δεχθούν, δεν θα συχωρηθούν από τον Θεό και θα κολαστούν. Επίσης, στις παραδόσεις αυτές αναφέρεται ότι ο Αντίχριστος θα προσπαθεί να ξεγελάσει τους ανθρώπους κάνοντας ψεύτικα θαύματα, τα οποία μόνον οι κουτοί άνθρωποι θα εκλαμβάνουν ως αληθινά, παρασυρόμενοι και ακολουθώντας τον, με τα ίδια ολέθρια για τη σωτηρία τους αποτελέσματα. Οι λαϊκές αυτές μεταφυσικές αντιλήψεις έχουν δημιουργηθεί κατ' επίδραση της Αποκάλυψης και των ανάλογων με αυτή λαϊκών θρησκευτικών έργων, η βάση τους απαντά και σε λαϊκά θρησκευτικά κηρύγματα διάσημων ιεροκρητύκων της εποχής της τουρκοκρατίας, όπως ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, αποτελούν δε χαρακτηριστικές εκδηλώσεις της λαϊκής μεταφυσικής σκέψης και των αναλόγων δοξασιών του λαού μας. Μ.ΒΑΡ.

Βιβλιογραφία:

Λουκάτος, Δ.Σ., «Αντίχριστος», ΘΗΕ 2 (1963) 950· Πολίτης, Ν.Γ., *Παραδόσεις*, τ. 1, Αθήνα: Σακελλαρίου 1904· Podskalsky, G., *Byzantinische Reicheschatologie*, München: Fink 1972, σ. 79-99· Alexander, P.J., *The Byzantine Apocalyptic Tradition*, Berkeley: University of California Press 1985, σ. 193-225· Wessel, K., "Der Antichrist am Kreuz", στον τόμο H. Goltz (επιμ.), *Eikon und Logos*, τ. 2, Halle: Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg 1981, σ. 323-337· Παπαθανάση-Μουσιοπούλου, Κ., *Λαϊκή Μεταφυσική*, Αθήνα: κ.ε. 1981, σ. 180 κ.ε.· Βαφειδής, Θ., «Δημιώδεις δοξασίες και δεισιδαίμονες συνθήσεις από την Αδριανούπολη», *Θρακικά 1* (1928) 23 κ.ε.· Βογιασλής, Δ., «Ηθθ, έθθηα και προλήψεις των Βορειοθρακικών», *ΑΘ/ΛΘ 21* (1956) 234 κ.ε.

Οι απόψεις των νέων. Ο όρος 'Αντίχριστος' καθώς και το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται είναι θέματα πολυσυζητημένα σε διάφορες εποχές και

από ανθρώπους διαφόρων ηλικιών, ποικίλων ειδικοτήτων και αναζητήσεων, που ανήκουν και στα δύο φύλα. Αυτό το πρόσωπο αποτέλεσε αντικείμενο στατιστικής μελέτης στον τομέα της Ερμηνευτικής Θεολογίας στη Θεολογική σχολή του ΑΠΘ. Η στατιστική μελέτη διερεύνησε απόψεις νέων, ανδρών και γυναικών, ηλικίας 15-30 ετών· η έρευνα έγινε σε δείγμα 4395 ατόμων. Τα πορίσματα της μελέτης είναι ποικίλα και άξια αναφοράς. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής σημαντικότερα:

1. Αντίχριστος: υπαρκτό πρόσωπο, 58,58% (2649 άτομα) στους οποίους κυριαρχούν δύο τάσεις:
α) Ο Αντίχριστος θα είναι άνθρωπος που θα έχει όλη τη δύναμη του Σατανά. Ο Σατανάς θα καταλάβει την ψυχή και το σώμα ενός ανθρώπου, ο οποίος θα ενεργεί με τις επιταγές εκείνου.
β) Ο Αντίχριστος είναι ο ενσάρκωμένος σατανάς στον κόσμο. Ο Αντίχριστος είναι ο σατανάς και είναι αντίθετος στο έργο του Χριστού.

2. Αντίχριστος: ανύπαρκτο πρόσωπο, 18,22% (824 άτομα) .

3. Αντίχριστος: θεωρητική ιδέα (π.χ. γενικό κακό), 14% (633 άτομα).

4. Αδιάφοροι νέοι προς το φαινόμενο Αντίχριστος, 9,2% (416 άτομα).

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι παρακάτω κατηγορίες που αποδίδουν συγκεκριμένα ποσοστά για πρόσωπα και καταστάσεις που ταυτίζονται με τον Αντίχριστο, στα δύο φύλα:

α) κανένα πρόσωπο, 43% (880 άνδρες), 45% (1110 γυναίκες)

β) Ο Χίτλερ, 18% (361 άνδρες), 22% (546 γυναίκες)

γ) Διάφορα άλλα πρόσωπα, 18% (360 άνδρες), 15% (372 γυναίκες)

δ) Πολιτικοί ηγέτες της διεθνούς ιστορίας, 9% (188 άνδρες), 8% (183 γυναίκες).

ε) Πάπας 6% (113 άνδρες) 4% (106 γυναίκες).

στ) Ρωμαίοι αυτοκράτορες 3% (72 άνδρες), 3% (91 γυναίκες)

ζ) Ροκ μουσική 3% (61 άνδρες) 3% (80 γυναίκες)

Η ΚΔ δεν χρησιμοποιείται από τους νέους ως πηγή ενημέρωσης για τον Αντίχριστο, αφού μόνο το 10% επί του συνόλου του δείγματος έχει ενημερωθεί από την εν λόγω πηγή (208 άνδρες, 243 γυναίκες), για το θέμα.

Με το πρόσωπο του Αντιχρίστου συνδέονται τα σατανιστικά φαινόμενα.

Εδώ αξίζει να προστεθούν και τα αποτελέσματα της μελέτης αναφορικά με τα γενεσιουργά αίτια του σατανισμού, που ωθούν τους ανθρώπους σε αυτόν:

α) απομάκρυνση από την εκκλησία: 31% (633 άνδρες), 36% (893 γυναίκες) επί του συνόλου

β) έλλειψη ιδανικών: 17%(353 άνδρες), 18% (455 γυναίκες).

γ) ιδιοτελείς στόχοι: 14%(285 άνδρες), 13% (317 γυναίκες),

δ) περιέργεια-επιπολαιότητα: 14%(280 άνδρες), 12% (300 γυναίκες)

ε) προβλήματα νέων: 11% (230 άνδρες), 10%(258 γυναίκες)

στ) παραπληροφόρηση: 7% (135 άνδρες), 5% (132 γυναίκες)

ζ) εκμοντερνισμός-ξένες ιδέες: 4% (86 άνδρες), 4% (90 γυναίκες).

Άξιο προσοχής είναι το πρώτο αίτιο για την προσέλευση των νέων στα σατανιστικά φαινόμενα, η απομάκρυνση δηλαδή από την εκκλησία. Αυτό το αίτιο μπορεί να συσχετισθεί με το αποτέλεσμα μέρους της έρευνας που τεκμηριώνει ποσοστιαία τη σχέση των νέων με την εκκλησία: το 20% του συνόλου των ερωτηθέντων (879/4395) είναι αδιάφοροι απέναντι στην εκκλησία, 9% (386 άνδρες) και 11% (493 γυναίκες). Αντίθετα οι συνειδητοποιημένοι νέοι απέναντι στην εκκλησία είναι μόνο το 5% του συνόλου των ερωτηθέντων, 2,25% (99 άνδρες) και 3% (128 γυναίκες). Μ.ΜΥΡ.

Βιβλιογραφία:

Μυρίδου, Μ., *Απόψεις των νέων για τον Αντίχριστο και τα σατανιστικά φαινόμενα*, Θεσσαλονίκη 1998.

Αντιπαλλόμενος τρόπος του άδειν.

Το ρήμα 'αντιψάλλω', κατά την αρχαιότητα, δήλωνε «συνοδεύω άσμα με κάποιο έγχορδο όργανο» και ήταν συνώνυμο με το ρήμα 'υποκρούω'. Έτσι, υποστηρίχθηκε ότι ο όρος εννοεί ταυτόχρονο παίξιμο του σκοπού που τραγουδιέται σε απόσταση καθαρής ογδός, δηλαδή αντίψαλμος (αρμονικός, σύμφωνος με την ογδόη) με συμφωνία. Σταδιακώς, ο όρος, εκτός από την ταυτόχρονη συνήκηση, άρχισε να δηλώνει και τη διαδοχική αντιφώνηση σε απόσταση καθαρής ογδός, τελικώς δε την εκ περιτροπής από δύο ψαλτών ή δύο χορών ψαλμωδία, ασχέτως της τονικότητας του μέλους. Ο Μ. Βασίλειος στην 63^η επιστολή του μαρτυρεί: «δική διανεμηθέντες αντιψάλλουσιν αλλήλους», χρησιμοποιώντας το ρήμα 'αντιψάλλω' με την έννοια του 'αντιφωνώ' (αποκρίνομαι, κάνω αντιφώνηση, ψάλλω διαδοχικώς, εκ περιτροπής, επί δύο ψαλτών ή δύο χορών ψαλτών). Κ.ΚΑ.

Βιβλιογραφία:

Μιχαηλίδης, Σ., *Εγκυκλοπαίδεια της αρχαίας ελληνικής μουσικής*, Αθήνα: ΜΙΕΤ 1982, σ. 29-30· Καλογερόπουλος, Γ., *Το Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής από τον Ορφέα έως σήμερα*, τ. 1, Αθήνα: Γαλλέλης 1998.

Αντίψαλμος (Αρχαία ελληνική μουσική).

Αντίψαλμος, από το ρήμα αντιψάλλω (= παίζω ένα έγχορδο όργανο χωρίς πλήκτρο, συνοδεύοντας ένα τραγούδι, άρα παίζω σε αντιφωνία) είναι ο σύμφωνος στην ογδόη ήχος, ο ήχος που παίζοταν στην αντιφωνία άλλου φθόγγου, κυρίως, ο ήχος οργάνου όταν συνοδεύε φωνητική μουσική. Επί παραδείγματι, ο Αριστοφάνης απευθυνόμενος στον Απόλλωνα γράφει: «Τοις σοις ελέγοις αντιψάλλον ελεφαντόδετον φόρμιγγα» («παίζοντας σε συνοδεία προς τους θρήνους σου την ελεφαντόδετη φόρμιγγά σου», *Ορνιθες*, 218-219). Κ.ΚΑ.

Βιβλιογραφία:

Μιχαηλίδης, Σόλων, *Εγκυκλοπαίδεια της αρχαίας ελληνικής μουσικής*, Αθήνα: ΜΙΕΤ 1982.

Αντιωριγενιστές Πατέρες της Εκκλησίας.

Ο Ωριγένης υπήρξε μία από τις σημαντικότερες μορφές στην ιστορία της θεολογικής διανοήσης. Διακρίθηκε για την ευρύτητα των γνώσεων, την οξυδέρκεια, τη συνθετική συγγραφική ικανότητα, αλλά και τις αρχές και τις μεθόδους που εφάρμοσε κατά την ερμηνεία της Αγίας Γραφής. Η διδασκαλία του αποτέλεσε αντικείμενο συζητήσεων και συγκρούσεων. Τα κυριότερα σημεία απόκλισης από το δόγμα της Εκκλησίας ήταν οι διδασκαλίες του περί της subordinatio του Υιού του Θεού, περί αχρόνου ή προαιωνίου δημιουργίας, περί προϋπάρξεως των ψυχών, της πτώσεως και της εγκλείσεώς τους σε σώματα, περί αποδοχής των ουρανίων σωμάτων ως πνευματικών οντοτήτων, περί μετεμψυχώσεως, περί αρνήσεως της αναστάσεως των σωμάτων, περί αρνήσεως της υπάρξεως πραγματικού παραδείσου και κολάσεως και περί αποκαταστάσεως των πάντων.

Σημείο εκκίνησης της αναστάτωσης που προκάλεσε στην Εκκλησία η δογματική του απόκλιση αποτέλεσε το γεγονός της χειροτονίας του σε προεσβύτερο από τους επισκόπους της Παλαιστίνης, τον Θεόκτιστο Καισαρείας και τον Αλέξανδρο Ιεροσολύμων. Η χειροτονία του προκάλεσε την αντίδραση του επικλήριου επισκόπου Αλεξανδρείας Δημητρίου, ο οποίος, καίτοι προσωπικός θαυμαστής του, τον παρέπεμψε σε δίκη με τις κατηγορίες αφενός της χειροτονίας χωρίς την άδεια του επικλήριου αρχιερέα και αφετέρου του αυτοευνουχισμού. Με δύο συνοδικές αποφάσεις πέτυχε την καθαίρεσή του και την απαγόρευση της διάδοσης της διδασκαλίας του.

Κυριότεροι πολέμιοι των αρχών και της διδασκαλίας του Ωριγένη στην πρώτη φάση των ερίδων (αρχές 4^{ου} αι.) υπήρξαν ο Πέτρος Αλεξανδρείας, ο Μεθόδιος Ολύμπου και ο Ευστάθιος Αντιοχείας. Σε αποσπάσματα έργων του Πέτρου Αλεξανδρείας (†311), που διέσωσε ο Λεόντιος Βυζάντιος, και σε τμήματα της *Περί Αναστάσεως* πραγματείας του, που σώζεται στη συριακή, αναπτύσσονται αντιρρήσεις στην ωριγένεια διδασκαλία περί προϋπάρξεως της ψυχής και της εγκλείσεώς της σε σώμα λόγω της αμαρτίας. Στη Πρακτικά της Γ' Οικουμενικής συνοδού περιλαμβάνεται απόσπασμα έργου του, όπου ο Πέτρος αποκρούει την περί subordinatio του Υιού του Θεού διδασκαλία του Ωριγένης. Ο Μεθόδιος Ολύμπου της Λυκίας ή κατ' άλλους Φιλιππου Μακεδονίας († 310/1), θεωρείται ως ο πρώτος σημαντικός αντιωριγενιστής. Επαινείται για τη στάση του αυτήν από τον Επιφάνιο Κύπρου. Δεν διατάζει να χρησιμοποιήσει και ο ίδιος την αλληγορία. Χωρίς να απορρίπτει την επιστημονική μέθοδο

του Οριγένους, διαλέγεται μαζί του επί ίσοις όροις και σε υψηλό φιλοσοφικό επίπεδο και αποκρούει την αντίληψη περί της αιώνιας δημιουργίας των ψυχών και της εγκλείσεώς τους σε σώματα λόγω της αμαρτίας, περί της διαδοχικής υπάρξεως των κόσμων. Ο Μεθόδιος υπερασπίζεται τη διδασκαλία της Εκκλησίας περί αναστάσεως των σωμάτων. Τέλος, στο σωζόμενο έργο του Ευσταθίου Αντιοχείας († προ του 337) *Κατά Ωριγένους εις τὸ τῆς ἔγγαστριμύθου θεώρημα διαγνωστικός* ασκείται δριμύεια κριτική κατά της αλληγορικής μεθόδου του Ωριγένη και υποστηρίζεται ότι ο Χριστός προσέλαβε πλήρη την ανθρώπινη φύση (σώμα και ψυχή, ψυχή επίγειο και όχι ουράνια). Αποκρούεται επίσης η θεωρία περί προϋπάρξεως των ψυχών. Στους αντιωριγενιστές της πρώτης περιόδου αργότερα προσετέθησαν οι Διόδωρος Ταρσού († 390/4), Θεόδωρος Μοψουεστίας († 428) και Απολινάριος Λαοδικείας († 390).

Η δεύτερη φάση των ερίδων (τέλος 4^{ου}-αρχές 5^{ου} αι.) ξέσπασε όταν οι μοναχοί της Αιγύπτου και της Παλαιστίνης χωρίστηκαν σε δύο παρατάξεις, τους καλούμενους «ωριγενιστές», οι οποίοι ήταν οπαδοί της αλληγορικής ερμηνείας, και τους «ανθρωπομορφίτες» ή «αντιωριγενιστές», οι οποίοι ερμήνευαν τη γραφή κατά γράμμα. Μεγάλη μορφή αυτής της περιόδου υπήρξε ο Επιφάνιος Κωνσταντίας († 403). Γνωρίζοντας πολύ καλά τους ωριγενιστικούς μοναχικούς κύκλους στην Αίγυπτο, στα έργα του *Αγκυρωτός* και *Πανάριον* ασχολείται με τον Ωριγένη. Τον θεωρεί βλάσφημο και εσκοτισμένο από την ελληνική παιδεία και συγκαταλέγει τον ωριγενισμό ανάμεσα στις αιρέσεις. Σε πολλά σημεία των έργων του αντικρούει τις ωριγενιστικές δοξασίες που σχετίζονται με την ενανθρώπιση του Υιού και υπερασπίζεται τη διδασκαλία περί αναστάσεως των σωμάτων. Σύμμαχος του Επιφανίου στον αγώνα κατά του ωριγενιστή Ιωάννη Ιεροσολύμων υπήρξε ο σύγχρονός του Ιερώνυμος. Στην ίδια περίοδο ανήκουν και οι αντιωριγενιστές Αναστάσιος Ρώμης (399-402) και Θεόφιλος Αλεξανδρείας (385-412).

Η τρίτη φάση των ωριγενιστικών ερίδων τοποθετείται περί τα μέσα του 6^{ου} αι., όταν αναζωπυρώθηκαν οι συζητήσεις στην Παλαιστίνη. Κέντρο των αντιωριγενιστών ήταν η Μεγάλη Λαύρα με ηγούμενο τον Σάβα (439-532). Δριμύς αντιωριγενιστής υπήρξε ο Κύριλλος Σκυθοπολίτης. Συνέταξε βιογραφίες των διαπρεπέστερων μοναστικών ηγετών της Παλαιστίνης, όπου επαινεί την αντιωριγενιστική δράση τους. Ειδικά στη βιογραφία του Σάβα του Ηγιασμένου, παραθέτει εκτενείς εκθέσεις της δράσης των ωριγενιστών αλλά και των κατ' αυτών αγώνων. Η διαμάχη της Μεγάλης Λαύρας κορυφώθηκε μετά την απόσχιση από την Αδελφότητα των ωριγενιστών μοναχών, οι οποίοι ίδρυσαν τη Νέα Λαύρα. Το πρόβλημα

μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη μέσω της δράσης των ωριγενιστών μοναχών Λεοντίου Βυζαντίου, Θεοδώρου Ασκιδά και Δομετιανού. Οι δύο τελευταίοι μάλιστα κατέλαβαν τις επισκοπές της Καισαρείας της Καππαδοκίας και της Αγκύρας αντίστοιχα. Τις ωριγενιστικές δοξασίες επίσης αντιμετώπισε και ο Κύριλλος Αλεξανδρείας (412-444) κατά την ανάπτυξη της χριστολογίας του, καθώς και ο Αντίπατρος Βόστρων († μετά το 455). Στην ομάδα των αντιωριγενιστών εντάσσεται και η Αδελφότητα της Σκήτης στη Νιτρία της Αιγύπτου.

Ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός συνέταξε δοκίμιο με μορφή διατάγματος, στο οποίο υπήρχαν και δέκα αναθεματισμοί κατά του Ωριγένη (543). Το διάταγμα αυτό, αφού το αποδέχθηκε η Ενδημούσα Σύνοδος της Κωνσταντινουπόλεως με προεδρεύοντα τον πατριάρχη Μηνά, το υπέγραψε λίγο αργότερα και ο πάπας Βιργίλιος. Αντιωριγενιστική δράση ανέπτυξαν επίσης οι Ευτύχιος Κωνσταντινουπόλεως και Απολινάριος Αλεξανδρείας. Οι Πατέρες της Ε΄ Οικουμενικής συνόδου καταδίκασαν τις ωριγενιστικές δοξασίες, τα συγγράμματα αλλά και τον ίδιο τον Ωριγένη. Την καταδίκη αυτή επανέλαβαν και οι επόμενες Οικουμενικές Σύνοδοι. Παρά την καταδίκη των

δοξασιών του, ο Ωριγένης θεωρείται πατέρας της επιστημονικής θεολογίας για τη μεθοδολογία, το γνωσιολογικό του εύρος και την εμβριθεία της σκέψης του. Α.ΓΛΑ.

Βιβλιογραφία:

Χρήστου, Π., *Ελληνική Πατρολογία*, τ. 3 (Θεσσαλονίκη: ΠΙΠΜ 1987), τ. 4-5 (Θεσσαλονίκη: Κυρομάνος 2006)· Φραγκούλης, Ι., «Αντιωριγενιστάι», *ΘΧΕ* 1 (1936) 1221-1222· Μπαλάνος, Δ., *Πατρολογία. Οι εκκλησιαστικοί πατέρες και συγγραφείς των οκτώ πρώτων αιώνων*, Αθήνα: Αλευρόπουλος 1930· O'Keefe, J.J., "Incorruption, Anti-Origenism, and Incarnation: Eschatology in the Thought of Cyril of Alexandria", στον τόμο T.G. Weinandy & D.A. Keating (επιμ.), *The theology of St. Cyril of Alexandria: a critical appreciation*, London/New York: Clark 2003, σ. 187- 204· Παπαδόπουλος, Σ., *Η θέσις του Ωριγένη στην Εκκλησία*, Αθήνα: χ.ε. 1978· Παπαδόπουλος, Σ., *Πατρολογία Β΄. Ο τέταρτος αιώνας (Ανατολή και Δύση)*, Αθήνα: χ.ε. 1990· Quasten, J., *Patrology*, τ. 3, Westminster: Newman/Utrecht: Spectrum 21963· Σταυρίδης, Β., «Ωριγενισμός και ωριγενιστικά έριδες», *ΘΗΕ* 12 (1968) 592-595· Σταυρίδης, Β., «Αι ωριγενιστικά έριδες», *Θεολογία* 28 (1957) 550-577.

Άντλερ Άλφρεντ (Adler Alfred, 1870-1937). Αυστριακός ιατρός και ψυχολόγος, οπαδός αρχικώς του S. Freud και ιδρυτής το 1912 της «Εταιρίας (Σχολής) της Ατομικής Ψυχολογίας» (Individualpsychologie), που ονομάστηκε έτσι από την αρχική σημασία της λέξης 'άτο-

μο', δηλαδή της ενιαίας αδιάσπαστης ενότητας (βλ. ολόπαια της ανθρώπινης προσωπικότητας και όχι μόνο μεμονωμένων πλευρών της ανθρώπινης συμπεριφοράς).

Ο Adler γεννήθηκε στη Βιέννη (7 Φεβρουαρίου 1870) και πέθανε στο Αμπερντίν της Σκωτίας (28 Μαΐου 1937). Καταγόταν από την περιοχή της γερμανόφωνης Ουγγαρίας, από όπου ο πατέρας του –έμπορος δημητριακών– είχε μεταναστεύσει στην Αυστρία. Η οικονομική κατάσταση επέτρεπε στην οικογένεια να ζει μια άνετη μεσοαστική ζωή. Ο Alfred ήταν το τρίτο από τα επτά παιδιά της οικογένειας (πέντε αγόρια και δύο κορίτσια), εκ των οποίων το μεγαλύτερο ήταν αγόρι και το δεύτερο κορίτσι. Ο ίδιος ως παιδί ήταν ιδιαίτερα ευαίσθητο και ασθενικό. Υπέφερε από ραχίτιδα και σπασμούς της γλωττίδας, προβλήματα που τον έθεταν σε σοβαρό κίνδυνο ασφυξίας και θανάτου, όποτε φώναζε ή έκλαιγε. Αλλά, και άλλες εμπειρίες κατά την παιδική του ηλικία τον είχαν θέσει σε άμεση επαφή με την εμπειρία και τον φόβο του θανάτου. Ήταν μόλις τριών ετών, όταν ο μικρότερος αδερφός του πέθανε στο διπλανό ακριβώς κρεβάτι από εκείνον. Ένα χρόνο αργότερα, ο ίδιος εκδήλωσε πνευμονία και κινδύνευσε να πεθάνει. Αλλά, και δύο φορές κατά την παιδική του ηλικία ξέφυγε από τον έλεγχο της μητέρας του και χάθηκε στους δρόμους. Οι φυσικές αδυναμίες, που αντιμετώπιζε λόγω της κατάστασης της υγείας του, έκαναν τους γονείς του υπερπροστατευτικούς μαζί του και η μητέρα του τον φρόντιζε πάντα ιδιαίτερα. Αργότερα, ένιωσε να «εκθρονίζεται» από τη γέννηση του μικρότερου αδερφού του. Ζήλευε, όμως, πολύ και τον μεγαλύτερο αδερφό του, Sigmund, και οι σχέσεις τους ήταν πάντα τεταμένες καθ' όλη την παιδική και εφηβική τους ηλικία.

Τα πρώτα χρόνια της ζωής του Alfred χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα από την πάλη του να ξεπεράσει την αδυναμία, που βίωνε λόγω των προβλημάτων υγείας, αλλά και το συναίσθημα κατωτερότητας, που αυτά του δημιουργούσαν. Οι γιατροί συνιστούσαν πάντα καθαρό αέρα για τη βελτίωσή του κατάστασης της υγείας του, γι' αυτό και οι γονείς του τον ενθάρρυναν να παίζει έξω από το σπίτι. Η επαφή με το παιχνίδι και τα άλλα παιδιά του έδιναν δύναμη και θάρρος, και άρχισε έτσι να αποκτά ευρύτερο κοινωνικό ενδιαφέρον. Πράγματι, η ζωή του ως παιδί στους δρόμους της συνοικίας Penzing (τη σημερινή 13^η συνοικία της Βιέννης) του προσέφερε σημαντικές εμπειρίες. Ο ίδιος πάντα έλεγε αργότερα ότι την *Ανθρωπογνωσία* του την οφείλει «στην καριέρα του ως παιδί στους δρόμους!» Οι αναμνήσεις από τα παιχνίδια αυτά ήταν πολύ ευχάριστες και σε όλη του τη ζωή αναζητούσε πάντα την παρέα και την υποστήριξη των άλλων στις δύσκολες στιγμές.

Άλφρεντ Άντλερ